

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยท้องถิ่นเรื่อง “ศึกษาปัจจัยส่งเสริมภาวะโภชนาการเด็กอายุ 0 – 72 เดือน บ้านสูงงบาโร๊ะ ตำบลกายูบอเกาะ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา” ซึ่งเริ่มดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2549 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2550 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุและพฤติกรรมที่ส่งผลให้เด็กที่มีอายุระหว่าง 0 – 72 เดือน บกพร่องในโภชนาการ 2) เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาโภชนาการ และกำหนดเกณฑ์ชี้วัดพัฒนาการในเด็กอายุระหว่าง 0 – 72 เดือน 3) เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และบุคลากรของโรงพยาบาลในการดูแลโภชนาการเด็กอายุระหว่าง 0 – 72 เดือน

กระบวนการวิจัย ใช้เวทีชาวบ้านในการระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม ประกอบกับทบทวนข้อมูลคัดกรองจากโรงพยาบาลรามันเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาร่วมของชุมชน จนได้ข้อสรุปในเรื่องภาวะบกพร่องทางโภชนาการในเด็กอายุ 0 – 72 เดือนเป็นวาระเร่งด่วน ทีมวิจัยได้ร่วมกับผู้ปกครองและเด็กจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม วัดทักษะความรู้ความเข้าใจในคุณค่าสารอาหารที่อยู่ในแต่ละมื้อ ทำการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงแล้วนำมาเปรียบเทียบกับตารางมาตรฐาน ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้เปิดใจยอมรับถึงผลเสียที่จะตามมาของการบกพร่องทางโภชนาการในเด็กและพร้อมที่จะเข้ารับการแก้ไขผ่านกิจกรรมต่างๆ ของโครงการวิจัยอย่างสมัครใจ ได้แก่ การบันทึกรายการอาหารแต่ละมื้อในรอบสัปดาห์เพื่อสำรวจพฤติกรรมการบริโภคในครัวเรือนที่สร้างสภาวะแวดล้อมซึ่งส่งผลต่อการทานอาหารของเด็ก ทักษะการนำผักมาปรุงอาหาร และกลวิธีสร้างแรงจูงใจให้เด็กทานผัก กิจกรรมชวนกันมาปลูกผักเพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับผักและภาคภูมิใจในการนำผักที่ปลูกเองมาทำอาหาร ตลอดจนกิจกรรมวัดพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมด้วยแบบบันทึกพฤติกรรมของเด็กทุกๆ 15 วันอย่างใกล้ชิด เกิดเป็นเครือข่ายของผู้ปกครองและเด็กที่พูดคุยในเรื่องที่ประสบปัญหาในแบบเดียวกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง โรงพยาบาลรามัน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านสูงงบาโร๊ะ โครงการบัณฑิตอาสามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ องค์การบริหารส่วนตำบลกายูบอเกาะ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา

ผลการวิจัย พบว่า เด็กที่มีภาวะบกพร่องทางโภชนาการ 8 ราย มีโรคประจำตัว 2 ราย ลักษณะตัวที่เล็กซึ่งจากการติดตามอาจจะเกิดจากพันธุกรรม 1 ราย ได้รับการแก้ปัญหาพบเด็กมีภาวะโภชนาการอยู่ในเกณฑ์ปกติ 3 คน เนื่องจากผู้ปกครองมีความตระหนักในการแก้ปัญหา ดูแลอาหารการกินของเด็กได้ดี ได้มีการติดตามเรื่องพัฒนาการและโภชนาการอย่างต่อเนื่องสักระยะเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กมีภาวะโภชนาการปกติจริง ส่วนเด็กที่ได้รับการแก้ปัญหาแต่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ 2 คน สาเหตุเกิดจากผู้ปกครองยังไม่เห็นความสำคัญในการแก้ปัญหา และเลี้ยงลูกแบบตามใจ จึงทำให้เด็กกินอะไรได้ตามใจชอบ ซึ่งล้วนแล้วเป็นของที่ไม่มีประโยชน์โดยสรุปแล้ว เกิดข้อค้นพบถึงปัจจัยที่ทำให้เด็กมีภาวะโภชนาการในระดับปกติ ดังนี้ 1) การติดตามอย่างต่อเนื่องของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 2) การตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง 3) พฤติกรรมการเลี้ยงดูและเห็นความสำคัญในทุกกิจกรรมที่โครงการได้จัดขึ้น สำหรับเด็กที่มีภาวะโภชนาการบกพร่อง สรุปสาเหตุได้ดังนี้ 1) พฤติกรรมการบริโภคของเด็กไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ 2) การเลี้ยงดูแบบตามใจ และ 3) ภาวะความเจ็บป่วยทางด้านร่างกายตั้งแต่กำเนิด ได้แก่ โรคคลื่นหัวใจรั่ว โรคหอบ ภาวะบกพร่องทางด้านพันธุกรรม ดังนั้นผู้ปกครองควรสนใจการดูแลเด็กโดยให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านคอยแนะนำและติดตามอย่างต่อเนื่อง พยายามชี้ให้ผู้ปกครองเห็นถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาเพื่อส่งผลต่อภาวะโภชนาการและพัฒนาการของเด็กต่อไป

คณะผู้วิจัย

มกราคม 2551